

Cikáni na Moravě.

Výsledky nejnovějšího sčítání cikánů, na Moravě příslušných.

Napsal ALBERT BERVID. (Č. d.)

Při podrobnosti, s jakou data o cikánech byla sbírána, nabyt jsem toho přesvědčení, že byt i statistika, kterou hodlám v následujícím pojednání uvést, neodpovídala navlas skutečnosti, přece skutečnosti je zajisté velmi blízka a zaslouhuje proto, aby vešla v širší známost.

A) Obce s cikánskými příslušníky a počet jejich

dle stavu ze dne 31. prosince 1900.

Okresní hejtmanství, soudní okresy, obce	Počet cikánských příslušníků						Cikánské jméno (s případnou přezdívkou)	
	s pobytem trvalým		s pobytem přechodn.		dohromady			
	muž.	žen.	muž.	žen.	muž.	žen.		součet
<i>Okresní hejtmanství boskovské.</i>								
Boskovice	1	.	1	.	1	Daniel
Úhrn soudního okresu a okr. hejtmanství boskovského .	.	.	1	.	1	.	1	
<i>Okresní hejtmanství brněnské.</i>								
Bystre	4	.	.	.	4	4	Daniel
Černovice	9	12	.	.	9	12	21	Daniel, Malik
Křtiny	1	.	1	.	1	Daniel
Maloměřice	4	.	4	.	4	Daniel
Žebětín	6	7	.	.	6	7	13	Daniel
Úhrn soudn. okr. brněnského	15	23	5	.	20	23	43	
Oslavany	34	35	.	.	34	35	69	Daniel
Ostrovačice	2	.	2	2	Daniel
Úhrn soudn. okr. ivančického	34	35	.	2	34	37	71	
Úhrn okr. hejtm. brněnského	49	58	5	2	54	60	114	
<i>Okresní hejtmanství uh.-brodské.</i>								
Bojkovice	10	12	.	.	10	12	22	Murka
Komňa	1	1	1	1	2	Ištvan
Ludkovice	2	5	.	.	2	5	7	Herák
Pitín	1	.	1	.	1	Murka
Polichno	2	3	4	.	6	3	9	Herák
Strání	1	2	.	.	1	2	3	Herák
Šumice	2	.	.	.	2	.	2	Holomek
Záhorovice	4	2	.	.	4	2	6	Murka
Úhrn s. okresu uh.-brodského	21	24	6	1	27	25	52	

Okresní hejtmanství, soudní okresy, obce	Počet cikánských příslušníků							Cikánské jméno (s případnou přezdívkou)
	s pobytem trvalým		s pobytem přechodn.		dohromady			
	muž.	žen.	muž	žen.	muž.	žen.	součet	
Bíllice	3	4	2	3	5	7	12	Mates, Dydý Ištvan Ištvan, Murek Daniel (Hrčka) Hrček
Návojná	2	1	2	1	3	
Nevšová	2	.	.	2	2	2	4	
Poteč	1	.	.	.	1	.	1	
Vlachovice	3	2	.	.	3	2	5	
Úhrn s. okr. val.-klobuckého	9	6	4	6	13	12	25	
Úhrn okr. h. uh.-brodského	30	30	10	7	40	37	77	
<i>Okresní hejtmanství dačické.</i>								
Kynice-Vosoudov	25	42	.	.	25	42	67	Ištvan, Malik
Úhrn soudního okresu a okr. hejtmanství dačického . . .	25	42	.	.	25	42	67	
<i>Okresní hejtmanství hodonínské.</i>								
Hrušky	1	1	1	1	2	Kýr
Úhrn s. okresu břeclavského	.	.	1	1	1	1	2	
Kněždub	4	3	.	.	4	3	7	Kubík Kubík Vašek Daniel Daniel Salčák Kýr Kubík Kubík Kýr
Lhota Hroznová	2	5	.	.	2	5	7	
Lhota Nová	1	2	1	2	3	
Lideřovice	1	.	.	.	1	.	1	
Petrov	6	9	.	.	6	9	15	
Radějov	1	1	1	1	2	
Strážnice	16	14	.	.	16	14	30	
Velká	3	4	.	1	3	5	8	
Hrubá Vrbka	7	8	.	.	7	8	15	
Zvolenov	1	1	1	1	2	
Úhrn s. okresu strážnického	39	43	3	5	42	48	90	
Úhrn o. hejtm. hodonínského	39	43	4	6	43	49	92	
<i>Okresní hejtmanství holešovské.</i>								
Lhotsko	1	.	1	.	1	Ištvan Daniel Daniel Murka Murka
Lípa	1	1	.	.	1	1	2	
Lužkovice	1	.	1	.	1	
Sehradice	2	.	.	.	2	2	
Veselá	2	.	2	2	
Úhrn soudn. okr. vyzovského a okr. hejtm. holešovského .	1	3	2	2	3	5	8	
<i>Okr. hejtmanství uh.-hradištské.</i>								
Břestek	7	7	.	.	7	7	14	Daniel Daniel Daniel
Jalubí	4	5	.	.	4	5	9	
Staré Město	8	12	.	.	8	12	20	
Úhrn s. okr. uh.-hradištského	19	24	.	.	19	24	43	

Okresní hejtmanství, soudní okresy, obce	Počet cikánských příslušníků						Cikánské jméno (s případnou přezdívkou)	
	s pobytem trvalým		s pobytem přechodn.		dohromady			
	muž.	žen.	muž.	žen.	muž.	žen.		součet
<i>Okresní hejtmanství litovelské.</i>								
Džbel	17	11	17	11	28	Ištvan (Šarkeš)
Úhrn s. okresu konického .	.	.	17	11	17	11	28	
Cakov	1	.	1	.	1	Ištvan
Vilimov	1	.	1	1	Daniel (Iskvant)
Úhrn s. okresu litovelského	.	.	1	1	1	1	2	
Hlivice	1	1	.	.	1	1	2	Hauer
Medlov	1	.	1	1	Kauer
Šumvald	4	1	6	2	10	3	13	Kirsch
Unčov	1	.	1	.	1	Daniel
Úhrn s. okresu unčovského	5	2	7	3	12	5	17	
Úhrn o. hejtm. litovelského	5	2	25	15	30	17	47	
<i>Okr. hejtmanství val.-meziříčské.</i>								
Krhová	2	3	2	3	5	Burianský
Úhrn soudního okresu a okr. hejtm. valašsko-meziříčského	.	.	2	3	2	3	5	
<i>Okr. hejtmanství velko-meziříčské.</i>								
Kochanov	1	.	1	1	Růžička
Úhrn soudního okresu a okr. hejtm. velko-meziříčského	1	.	1	1	
<i>Okresní hejtmanství mikulovské.</i>								
Mikulov	6	8	6	8	14	Rehberger
Úhrn soudního okresu a okr. hejtmanství mikulovského .	.	.	6	8	6	8	14	
<i>Okresní hejtmanství novoměstské.</i>								
Vrtěříž	1	.	1	1	Kopal
Úhrn s. okresu bystrického	.	.	.	1	.	1	1	
Lhotka	4	5	4	5	9	Richter
Úhrn s. okresu žďárského .	.	.	4	5	4	5	9	
Úhrn o. hejtm. novoměstského	.	.	4	6	4	6	10	
<i>Okresní hejtmanství novojičínské.</i>								
Bernatice	12	12	12	12	24	Pupuc, Krištof
Jasenice	1	.	1	.	1	Hauer
Úhrn s. okr. novojičínského	.	.	13	12	13	12	25	

Okresní hejtmanství, soudní okresy, obce	Počet cikánských příslušníků							Cikánské jméno (s případnou přezdívkou)
	s pobytem trvalým		s pobytem přechodn.		dohromady			
	muž.	žen.	muž.	žen.	muž.	žen.	součet	
<i>Okresní hejtmanství třebičské.</i>								
Otratice	8	17	8	17	25	Nespěšný
Úhrn s. okresu náměštského	.	.	8	17	8	17	25	
Chlum	1	.	1	1	Kočár
Úhrn s. okresu třebičského	1	.	1	1	
Úhrn o. hejtm. třebičského .	.	.	8	18	8	18	26	
<i>Okr. hejtmanství mor.-třebovské.</i>								
Šubířov	1	8	1	8	9	Šubrt
Úhrn s. okresu jevíčského a okr. hejtm. mor.-třebovského	.	.	1	8	1	8	9	
<i>Okresní hejtmanství vyškovské.</i>								
Kožušice	6	8	.	.	6	8	14	Daniel, Holomek
Vicomělice	2	.	2	.	2	Daniel
Úhrn s. okresu bučovského	6	8	2	.	8	8	16	
Hostěnice	1	8	8	8	9	17	Daniel
Sivice	1	1	.	1	1	2	Daniel
Úhrn s. okresu slavkovského	.	2	9	8	9	10	19	
Úhrn o. hejtm. vyškovského	6	10	11	8	17	18	35	
<i>Okresní hejtmanství zábřežské.</i>								
Lukavice	1	.	1	.	1	Fero (Hauer)
Hrubé Podolí	1	.	.	.	1	.	1	Hünert
Úhrn s. okresu mohelnického	1	.	1	.	2	.	2	
Kosov	2	1	2	1	3	Hauer
Krumpach	1	.	1	2	2	2	4	Bock
Lesnice	2	2	.	.	2	2	4	(Entner, Enter
Lupenné	1	.	.	.	1	.	1	(Holub)
Úhrn s. okresu zábřežského	4	2	3	3	7	5	12	Kraus
Úhrn o. hejtm. zábřežského	5	2	4	3	9	5	14	
<i>Okresní hejtmanství znojemské.</i>								
Černín	17	19	17	19	36	Raiminius
Úhrn soudního okresu a okr. hejtmanství znojemského .	.	.	17	19	17	19	36	
Celkový součet	323	350	162	176	485	526	1011	

Celkový součet vykazuje tedy 1011 cikánů, a sice 485 mužův a 526 žen včetně dětí.

Z toho je trvale usazeno 673, (323 mužův a 350 žen) a světem se toulá 338 (162 mužův a 176 žen).

Dle polohy země vykazují jižně položené politické okresy, a sice hejtmanství: uhersko-brodské, dačické, hodonínské, uhersko-bradištské, hustopečské, kyjovské, mikulovské a znojenské, počtem tedy 8 politických okresů, dobromady 617 cikánských příslušníků, kdežto ostatních 19 politických okresů, ve kterých cikáni jsou domovem, čítá jich jenom 397.

Statistika tato zcela odpovídá přirozenému směru osazování se cikánů, jenž směřoval od jihu k severu. I také staré spisy brněnského místodržitelství factum toto dotvrzují, neboť ve spisech těch nalézáme zprávy, dle kterých jednotlivé patrimoniální úřady krajů právě jižně položených žádaly u gubernia za povolení, aby se tam usedlí cikáni trvale usaditi směli.

V 7 hejtmanstvích neshledáváme se s žádnými cikány, kteří by v obcích těch politických okresů měli domovské právo. Hejtmanství ta jsou: Mor. Budějovice, Kroměříž, Krumlov, Místek, Mor. Ostrava, Přerov, Rýmařov.

Počet obcí, které mají cikánské příslušníky, obnášel v den provedeného sčítání celkem 109.

Některé z těchto obcí mají trvale usedlé cikány, některé potulné, a některé cikány obojího druhu.

Počet obcí s trvale usedlými cikány činí 53.

Tábory cikánské, počítaje od 5 hlav počínaje, shledány v 32 obcích a jsou z nich největší v těchto obcích:

v Černovicích	(okres brněnský	o 21 členech
v Oslavanech	" ivančický	" 69 "
v Bojkovicích	" uh.-brodský	" 22 "
v Kynicích-Vošoudově	" dačický	" 67 "
v Petrově	" strážnický	" 15 "
ve Strážnici	" "	" 30 "
v Hrubé Vrbce	" "	" 15 "
ve Starém Městě	" ub.-hradištský	" 20 "
v Břestku	" uh.-hradištský	" 14 "
v Milokošti	" uh.-ostrožský	" 14 "
v Uh. Ostroze, Předměstí	" uh.-ostrožský	" 27 "
ve Veselí, Předměstí	" uh.-ostrožský)	" 25 "

v Kyjově	(okres uh.-ostrožský	o 43	"
v Osvětimanech	" kyjovský	" 92	"
v Sobůlkách	" "	" 18	"
ve Vracově	" "	" 21	"
v Kozušicích	" bučovský)	" 14	"

Co do jmen, která jsou cikánstvem moravským zastoupena, vyšetřena tato:

Daniel, Malík, Murka nebo Murek, Ištvan, Herák, Holomek, Mates, Dydý, Hrček nebo Hrčka, Kýr, Kubík, Vašek, Salčák, Johanys, Laubinger, Pupuc, jinak i Křištof neb Daniel, Féra, zvaný Pepa cikán, Křištof, Adam, Malík, jinak i Czerkésy, Růžička, Růžička, zvaný Kominík, Ferda, též Sargaš, Šubrt, Šarkeš, Hauer, Kauer, Kirsch, Burianský, Rehberger, Kopal, Richter, Lapač, Schneeberger, Bystřický, též Burianský, Schlichtiger, Kužilek, Gross, Wagner, Nespěšný, Kočár, Šubrt, Fero, též Hauer, Hünert, Bock, Entner, Enter, též Holub zvaný, Kraus a Raiminius.

Ve spisech, uložených v archivu místodržitelském v Brně, vyskytuje se zpráva, že v lednu roku 1718. dotazoval se krajský hejtman v Uh. Hradišti gubernia v Brně, zda-li jakýsi cikán, jménem Štěpán Daniel, jenž v Uh. Brodě se zdržuje a již po 30 let tam řemeslo kovářské provozuje, v zemi trpěn býti smí; pak, že jistý cikán, jménem Daniel roku 1721. v Čechách byl polapen; dále že rodiny Růžičků, Danielův a Malíků r. 1767. postrkem hnány jsouce z Jihlavy, za vsí Koškovem u Velké Bytše svému (patrně vojenskému) průvodu tak se zprotivily, že se jim podařilo uprchnouti; jiná rodina Danielů, čítající 18 hlav, byvši r. 1768. u Tábora v Čechách polapena, byla vojenskou eskortou na Moravu dopravena; roku 1745. přitrhla do Čech tlupa cikánův o 20 členech z Uher přes Moravu, jichž náčelník slul „Ištvan“.

Z toho je patrné, že Danielové, Malíci, Růžičkové a Ištvani jsou starousedlí moravští cikáni a že i při nepochybné stěhovavosti přece jenom vlast svoji nadobro neopustí, ačkoliv by to nikterak nebylo k zármutku ostatního obyvatelstva a zejména bezpečnostních úřadů.

Rovněž tak i jméno Holomek naskytuje se v dobách starších a sluší členy rodiny té přičísti taktéž k starousedlíkům cikánským.

Dětí cikánských do 18 roků napočítáno celkem 484, a sice: 242 mužského a 242 ženského pohlaví. Počet tento jest, hledě k celkovému počtu na Moravě příslušných 1011 cikánských osob, dosti povážlivou vyhlídkou pro domovské jich obce.